

Καθαρή Γη, Υπεύθυνοι Άνθρωποι – Φροντίζοντας τη Φύση και το Κοινό μας Μέλλον

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Θέμα: Εγώ, η κοινότητά μου και ο πλανήτης – Περιβαλλοντική προστασία, οικολογία, βιώσιμη ζωή, υπευθυνότητα.
2. Τάξη: Ε΄ Δημοτικού (10-11 ετών).
3. Ομάδα στόχος: μαθητές ισλαμικού υπόβαθρου που ζουν στην Ελλάδα, σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον τάξης.
4. Τύπος μαθήματος: απόκτηση νέας γνώσης, ανάπτυξη περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και υπεύθυνων στάσεων προς τη φύση.
5. Διάρκεια: 45 λεπτά.
6. Βασικοί όροι: περιβάλλον, φύση, οικοσύστημα, ρύπανση, ανακύκλωση, απόβλητα, κλίμα, νερό, αέρας, έδαφος, ενέργεια, ευθύνη, βιωσιμότητα, βιοποικιλότητα, προστατεύω, διατηρώ, μελλοντικές γενιές.
7. Μέθοδοι: καθοδηγούμενη συζήτηση, διερευνητική μάθηση, οπτική μάθηση, συνεργατική μάθηση, παραδείγματα, αναστοχασμός, διαπολιτισμικός διάλογος.
8. Μέσα: πίνακας, προβολέας, PPT, παγκόσμιος χάρτης, εικόνες οικοσυστημάτων, σύμβολα ανακύκλωσης, εικόνες απορριμμάτων, φύλλα εργασίας, σύντομα ενημερωτικά κείμενα, πράσινες/κόκκινες κάρτες.

9. Στόχοι

Εκπαιδευτικοί στόχοι:

- να κατανοήσουν τι είναι το περιβάλλον και γιατί είναι σημαντικό
- να αναγνωρίζουν βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως ρύπανση, απορρίμματα και κλιματική αλλαγή
- να εξηγούν πώς οι ανθρώπινες πράξεις επηρεάζουν τη φύση
- να αναγνωρίζουν τη σχέση φύσης και ανθρώπινης υγείας
- να μαθαίνουν απλές πράξεις προστασίας του περιβάλλοντος

Διαμορφωτικοί στόχοι:

- να αναλαμβάνουν ευθύνη για τις καθημερινές πράξεις τους
- να σέβονται τη φύση ως κοινό σπίτι
- να νοιάζονται για το τοπικό και παγκόσμιο περιβάλλον
- να κατανοούν την περιβαλλοντική προστασία ως πανανθρώπινη αξία
- να εκτιμούν πολιτισμικές και θρησκευτικές οπτικές για τη φροντίδα της Γης

10-12. Συνδέσεις, αποτελέσματα και προετοιμασία

Διαθεματικές συνδέσεις: Φυσικές Επιστήμες, Γεωγραφία, Αγωγή του Πολίτη, Ηθική / Αγωγή Αξιών, Θρησκευτικές και Πολιτισμικές Σπουδές σε μη κατηχητικό πλαίσιο.

Στο τέλος οι μαθητές θα μπορούν να ορίζουν το περιβάλλον με δικά τους λόγια, να ονομάζουν τρία περιβαλλοντικά προβλήματα, να εξηγούν πώς η ρύπανση επηρεάζει ανθρώπους και ζώα, να αναγνωρίζουν φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές και να περιγράφουν γιατί η φροντίδα της φύσης είναι κοινή ευθύνη.

Προετοιμασία: PPT με καθαρά και ρυπασμένα περιβάλλοντα, ενημερωτικά κείμενα, φύλλα εργασίας, σύμβολα ανακύκλωσης και εξοικονόμησης ενέργειας, παραδείγματα από την Ελλάδα (θάλασσα, πόλεις, χωριά, χρήση νερού).

13. Εισαγωγή και θεωρία

Εισαγωγή – Οπτικό ερέθισμα (6 λεπτά): ο/η εκπαιδευτικός δείχνει μία καθαρή παραλία στην Ελλάδα και μία ρυπασμένη παραλία με πλαστικά. Ερωτήσεις: Τι διαφορές βλέπετε; Πώς θα νιώθατε σε κάθε μέρος; Ποιος είναι υπεύθυνος για αυτά τα περιβάλλοντα;

Μετάβαση: Σήμερα θα μάθουμε πώς οι πράξεις μας επηρεάζουν τη Γη και πώς μπορούμε να προστατεύουμε το κοινό μας σπίτι.

Το περιβάλλον περιλαμβάνει όλα τα φυσικά στοιχεία που κάνουν δυνατή τη ζωή: αέρα, νερό, γη, φυτά, ζώα και ανθρώπους. Οι άνθρωποι είναι μέρος του περιβάλλοντος και κάθε δραστηριότητα το επηρεάζει.

Η Γη λειτουργεί ως συνδεδεμένο σύστημα. Όταν βλάπτεται ένα μέρος, επηρεάζονται και άλλα. Για παράδειγμα, η ρύπανση ποταμών βλάπτει ψάρια, φυτά, πουλιά και τελικά τους ανθρώπους που χρειάζονται καθαρό νερό και τροφή.

Οικοσύστημα είναι ένας τόπος όπου ζωντανό οργανισμοί και μη ζωντανά στοιχεία, όπως νερό, έδαφος, αέρας και ήλιος, αλληλεπιδρούν. Δάση, θάλασσες, βουνά, πόλεις και αγροκτήματα είναι οικοσυστήματα.

Η ρύπανση συμβαίνει όταν βλαβερές ουσίες μπαίνουν στον αέρα, στο νερό ή στο έδαφος. Η ατμοσφαιρική ρύπανση μπορεί να δυσκολεύει την αναπνοή, ενώ η ρύπανση νερών βλάπτει οργανισμούς και κάνει το νερό μη ασφαλές.

Τα απορρίμματα, ειδικά τα πλαστικά, μένουν στο περιβάλλον για πολλά χρόνια. Τα ζώα μπορεί να τα περδέψουν με τροφή και να τραυματιστούν ή να πεθάνουν.

Η κλιματική αλλαγή συνδέεται με ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως η καύση ορυκτών καυσίμων. Η θερμοκρασία της Γης αυξάνεται και εμφανίζονται καύσωνες, πλημμύρες και ξηρασίες. Το μήνυμα πρέπει να είναι αισιόδοξο: θετικές αλλαγές είναι δυνατές.

Καθαρός αέρας και καθαρό νερό είναι απαραίτητα για την υγεία. Τα παιδιά επηρεάζονται περισσότερο, επειδή το σώμα τους αναπτύσσεται. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι και προστασία του δικαιώματος στην υγεία.

Η ευθύνη δεν ανήκει μόνο σε κυβερνήσεις ή επιστήμονες. Εξοικονόμηση νερού, ανακύκλωση, μείωση απορριμμάτων, εξοικονόμηση ενέργειας και σεβασμός σε φυτά και ζώα είναι καθημερινές πράξεις που βοηθούν.

Η φροντίδα της φύσης είναι αξία που συναντάται σε πολλούς πολιτισμούς. Στην ελληνική παράδοση η γη και η θάλασσα συνδέονται με τη ζωή. Στην ισλαμική πολιτισμική παράδοση ο άνθρωπος θεωρείται φροντιστής της Γης (khalifa) και η φύση εμπιστοσύνη (amanah). Το μήνυμα είναι διαπολιτισμικό και μη κατηχητικό.

14. Πρακτικές δραστηριότητες

1. Καθοδηγούμενη συζήτηση «Η φύση γύρω μας» (7 λεπτά): Πώς χρησιμοποιούν οι άνθρωποι τη φύση στην Ελλάδα; Τι συμβαίνει όταν η φύση καταστρέφεται; Ποιος πρέπει να προστατεύει το περιβάλλον;
2. Παιχνίδι «Καλό για τη Γη / Κακό για τη Γη» (7 λεπτά): πράσινη κάρτα για πράξη που βοηθά, κόκκινη για πράξη που βλάπτει. Παραδείγματα: ανακύκλωση χαρτιού, πέταγμα πλαστικού στη θάλασσα, σθήσιμο φωτών, σπατάλη νερού.
3. Φύλλο εργασίας «Ο ρόλος μου στην προστασία της φύσης» (8 λεπτά): αντιστοίχιση προβλημάτων και λύσεων, κύκλωση οικολογικών πράξεων, γραφή ή ζωγραφιά μιας υπόσχεσης προς τη φύση.
4. Κύκλος αναστοχασμού (5 λεπτά): «Η φύση είναι σημαντική επειδή...» και «Ένα πράγμα που μπορώ να κάνω για τη Γη είναι...». Συμπέρασμα: Προστατεύοντας τη Γη προστατεύουμε το μέλλον μας.

15-19. Επεκτάσεις, κείμενα και πηγές

Επεκτάσεις: αφίσα «Πράσινοι κανόνες τάξης», πρόγραμμα σχολικής ανακύκλωσης, σύνδεση με Γεωγραφία, πρόσκληση τοπικής περιβαλλοντικής οργάνωσης.

Κείμενο Α: Η ρύπανση συμβαίνει όταν βλαβερές ουσίες μπαίνουν στον αέρα, στο νερό ή στη γη. Τα πλαστικά είναι επικίνδυνα, γιατί τα ζώα μπορεί να τα φάνε ή να παγιδευτούν. Η προστασία της φύσης βοηθά ζώα, φυτά και ανθρώπους να ζουν πιο υγιεινά.

Κείμενο Β: Η ανακύκλωση εξοικονομεί φυσικούς πόρους και ενέργεια. Όταν χαρτί και πλαστικό ξαναχρησιμοποιούνται, κόβονται λιγότερα δέντρα και καταλήγουν λιγότερα απορρίμματα σε χωματερές και ωκεανούς.

Κείμενο Γ: Παιδιά σε όλο τον κόσμο επηρεάζονται από περιβαλλοντικά προβλήματα. Καθαρό νερό, καθαρός αέρας και ασφαλές κλίμα είναι δικαιώματα των παιδιών. Όλοι έχουν ρόλο στην προστασία του πλανήτη.

Παιδαγωγικές σημειώσεις: δώστε έμφαση στην ενδυνάμωση και όχι στον φόβο, χρησιμοποιήστε παραδείγματα από την Ελλάδα, ενθαρρύνετε σεβαστικό διάλογο, αποφύγετε πολιτική ή θρησκευτική καθοδήγηση.

Πηγές: National Geographic Kids, DK Children's Encyclopedia, UNICEF, UNESCO, WHO, European Environment Agency, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, UNESCO Intercultural Education Guidelines, IFEES.